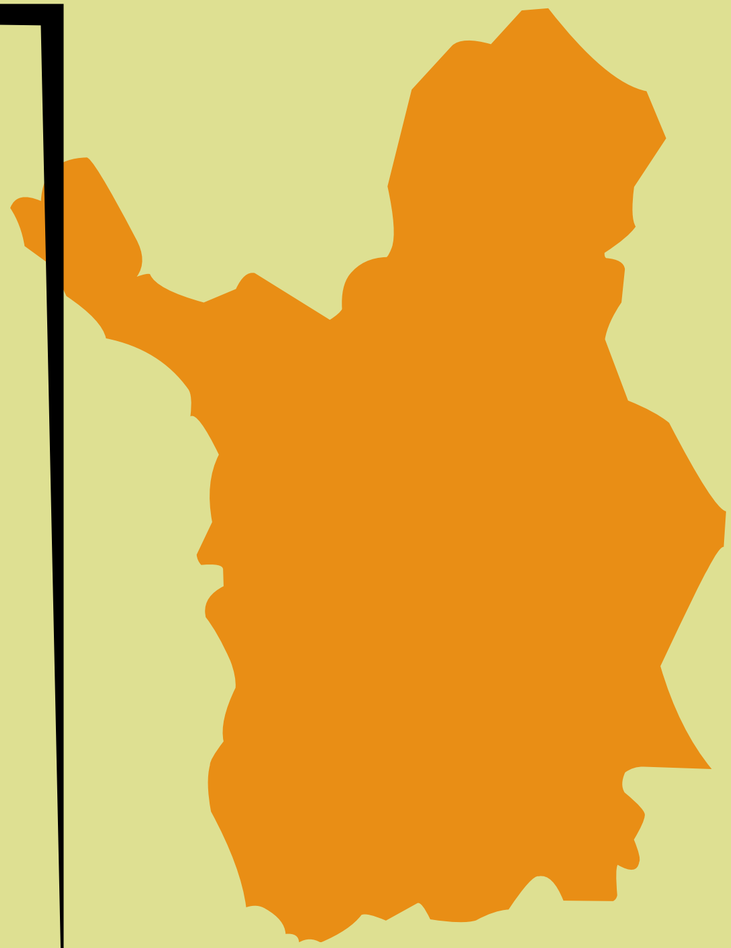
Vastuulliset vierailijat -hanke

1.5.2026–31.12.2027

Leader Pohjoisin Lappi ry

Projektityöntekijä

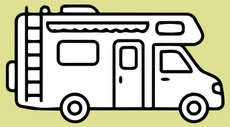
Emma Hentilä

Euroopan unionin osarahoittama
Elinvoimakeskus Livskraftscentralen
LEADER Pohjoisin Lappi

Hankkeen esittely

Vastuulliset vierailijat-tiedonvälityshanke selvittää ja ratkaisee omatoimimatkailun tuomia vaikutuksia Lapin harvaan asutulla alueella kyliä ja paikallisia ihmisiä osallistamalla

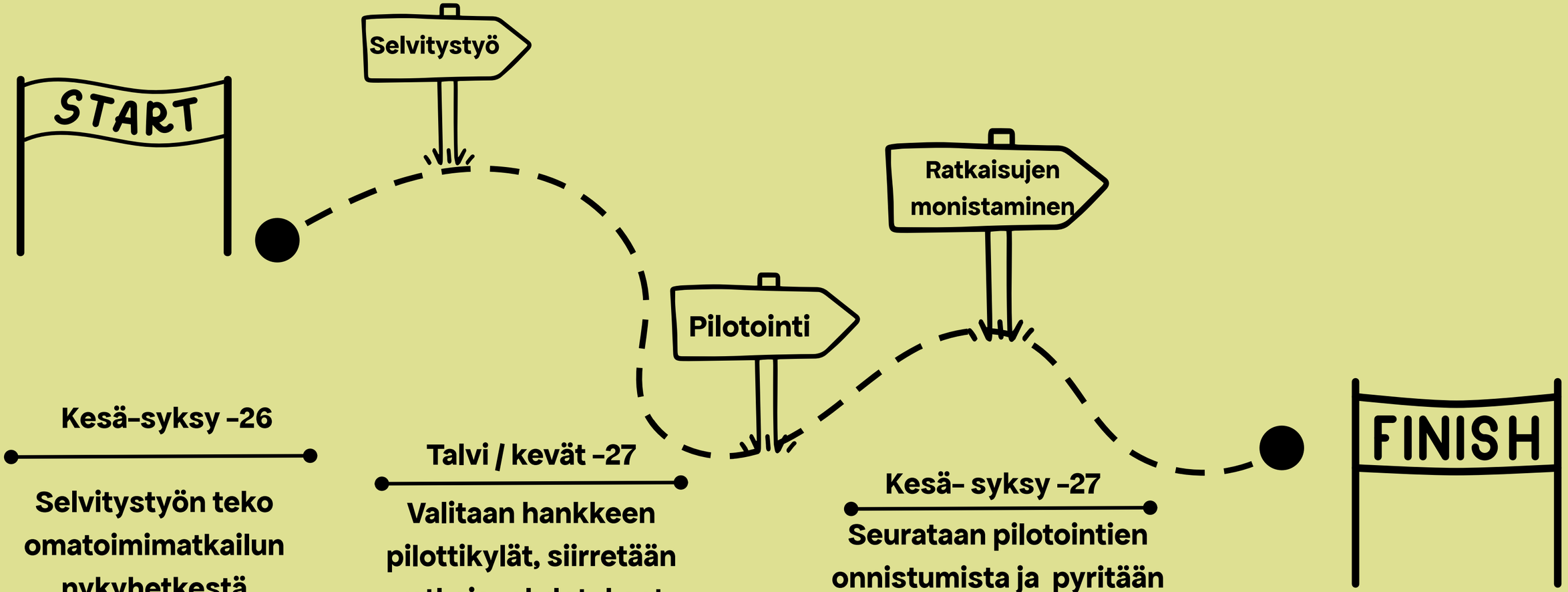
Hankkeessa kannustetaan kyliä ja kyläyhdistyksiä aloittamaan pienimuotoista liiketoimintaa, jolla voidaan tarjota ja koota yhteen palveluita niin matkaijoille kuin paikallisille

Hankeaika 1.5.2026–31.12.2027 Tiedonvälityshanke, hankealue Lapin maakunta

Leader Pohjoisin Lappi ry:n hanke, Euroopan unionin osa-rahoittama, Elinvoimakeskus

Hankkeen aikataulu

Kesä-syksy -26

Selvitystyön teko omatoimimatkailun nykyhetkestä

Talvi / kevät -27

Valitaan hankkeen pilottikylät, siirretään ratkaisuehdotukset käytäntöön

Kesä- syksy -27

Seurataan pilotointien onnistumista ja pyritään levittämään onnistuneita ratkaisuja Lapin kyliin

Vastuullinen matkailu

Mihin hanke pohjautuu?

Vastuullinen matkailu

Valmistelu matkailumaksua varten on alkanut – paikallisia ja muita sidosryhmiä kuullaan vielä tänä vuonna

Hidas matkailu voi parantaa Lapin matkailun kestävyyttä

Lapin yliopiston matkailututkijoiden mielestä Lapin matkailussa kannattaisi tarttua hitaan juna- ja bussimatkailun mahdollisuuksiin.

Holtittomat turistit pelottavat Lapin teillä ajavia – indonesialaismies kertoo, miten menetti auton hallinnan lumessa

Ensimmäistä kertaa talviolosuhteissa autoileville turisteille toivotaan parempaa opastusta. Vuokra-autofirma kannattaa ajatusta, mutta käytännön toteutus on hankala järjestää.

Jyrsijät herkuttelevat ja huussi tulvii kyläyhdistyksen laavulla Rovaniemellä – "Jos matkailuyritykset siivoaisivat jälkensä, ongelmia ei olisi"

Matkailu nostettiin pelastustoimen riskitekijäksi, Laphalle miljoona euroa lisää rahaa

Hyvinvointialueiden rahoitusta muutetaan vuodenvaihteessa niin, että Lapha saa matkailun ansiosta miljoonan lisää.

(Otsikot ovat poimintoja YLE:n & Lapin Kansan julkaisuista)

Vastuullinen matkailu

Poimintoja Suomen matkailualan liitto ry:n vastuullisen matkailun työryhmän listauksesta:

- minimoi kielteiset taloudelliset, ympäristölliset ja sosiaaliset vaikutukset;
- tuottaa taloudellista hyötyä paikallisväestölle ja lisää paikallisyhteisöjen hyvinvointia, parantaa työoloja ja mahdollisuuksia päästä alalle;
- ottaa paikalliset ihmiset mukaan päätöksiin, jotka vaikuttavat heidän elämäänsä ja elinmahdollisuuksiinsa;
- edistää myönteisesti luonnon- ja kulttuuriperinnön säilyttämistä ja maailman monimuotoisuuden ylläpitämistä.

(Suomen matkailualan liitto ry, 2026)

Konkreettiset vaikutukset/ongelmat ja ratkaisuvaihtoehtoja

Mitä olemme havainneet?

-Pysäköinti ja yöpyminen kielletyllä alueella

-Roskaaminen

-Vaaratilanteet liikenteessä (esim revontulien katselu)

-Jätesäiliöiden tyhjennys vääriin paikkoihin

-Ilkivalta, esim kylttien likaaminen

-Polttopuiden liiallinen polttaminen

-Toisten pihoilla liikkuminen

Millaisia ratkaisuja voisi löytyä?

Esimerkkejä ratkaisuvaihtoehdoista ongelmiin:

-Huussin rakentaminen

-Huoltorakennukset (sis suihku ja tiskipaikka)

-Sauna

-Matkailuautojen jätteille tyhjennussäiliöt

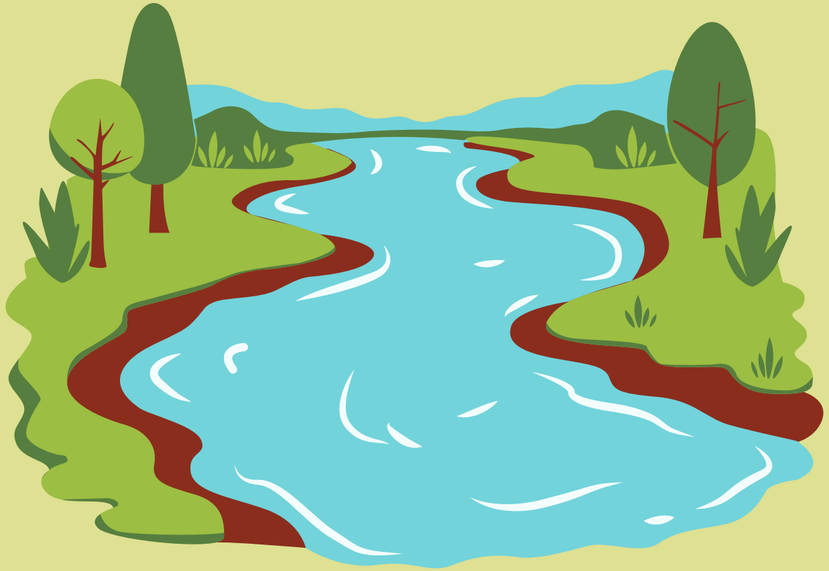
-Polttopuuautomaatit

-Lisää opasteita

-Matkaparkki toiminta

Haastattelut sidosryhmille

Nostoja kuntien haastatteluista:

-Lähes joka haastateltu kunta on havainnut omatoimimatkailun lisääntyneen kunnan alueella

-Osassa havaittu suurta roskaamisongelmaa, sekä vääriin paikkoihin yöpymistä, osassa tilanne rauhallisempi

-Koetaan, että kuntien kyläyhdistykset ovat aktiivista porukkaa ja kyseinen hanke ja toimet voisivat selkeyttää matkailijoita, sekä kyliin saataisiin kävijöitä

Nostoja sidosryhmien haastateluista:

-Metsähallistus tekee perustoiminnassaa työtä esim taukopaikkojen ylläpitoon, joten uudenlaista kuormitusta kasvaneiden matkailijamäärien osalta ei ole juurikaan havaittu

-Kemijoki Oy:n tietoisuuteen ei myöskään ole noussut “ongelmatapauksia” muutamia yksittäisiä lukuunottamatta, vuokraavat paikoittain jo maata esim kyläyhdityksille

-Jätehuoltoyhtiöt tunnistavat roska-ongelman useilla alueilla, tarvittaisiin selkeämpää linjausta ylemmiltä tahoilta ratkaisumalleista

Matkailijoiden näkökulma

Matkailijakyselyssä on noussut esille esimerkiksi näitä asioita:
(Suoria lainauksia vastauksista kysymykseen “Millä tavoin omatoimimatkailun kohteita ja palveluita voisi kehittää Lapissa?”

“pyöräilijöille lisää sadesuojia tienvarsiin (P) missä ei ole likellä huoltopisteitä..“

“Elintarvikemyymälä olisi tarpeeseen”

“Luontoon jätetään paljon roskaa. Niiden keräykseen lisäpanosta / roskalaatikoita retkien päätöspisteisiin. Ihmisiä voisi myös kylteillä muistuttaa omien roskien poisviemisestä.”

“Tässä kohteessa oli siisti wc, mutta roskasäiliö olisi näköjään tarpeen, sillä kokonaisia roskapusseja näytti olevan wc-säiliössä.“

Kysely matkailijoille

Suomeksi

Englanniksi

Paikallisten näkökulma

Paikallisten kyselyssä on noussut esille esimerkiksi näitä asioita:
(suoria lainauksia vastauksista)

“Kylissä elää vakituisia ja vapaa-ajan asukkaita, joiden yksityisyys, omaisuus ja palvelut tulee ensin huomioida ja turvata.”

“Avoin tiedottaminen -esim. nuotiopaikoille kyltit miten tulee matkailijan toimia “

“Perusperiaatteeni on, että matkailu on erittäin tärkeä elinkeino alueellamme, mutta sen tulisi ehdottomasti olla ohjattua ja hallittua.”

“Haluaisin kehittää matkailua siten, että saisimme lisättyä majoituskapasiteettia, koska hyviä paikkoja on hyödyntämättä”

“Roska-astioiden tyhjentämistä tulisi tehostaa.”

“Muovin polttaminen, kassupatruunoiden jättäminen paikoille, vessan tyhjennys väärään paikkaa “

Kysely paikallisille

Skannaa koodi ja täytä kysely!

Kuinka saada rahoitusta idealle?

Leader Pohjoisin Lappi mahdollistaa pohjoisen lähtökohdista syntyvät ideat rahoituksella, neuvonnalla ja verkostoilla.
Rahoitusta voi hakea jatkuvalla haulla.
Rahoitettavat hankkeet valitaan jaksoittain.
Seuraavat valintajaksot päättyvät:

- **12.10.2026**
- **23.11.2026**

Myönnämme rahoitusta alueemme mikroyrityksille ja yhteisöille.

Kahdeksan vuodenajan kylä
Tavoite: Yhteisölliset ja vetovoimaiset kylät ovat turvallisia paikkoja elää kaikenikäisille. Ne kehittyvät muuttuvassa ympäristössä hyödyntämällä vuodenkiertoon liittyvää osaamista, kekseliäisyyttä ja uutta tietoa.

Juureva pohjoinen kulttuuri
Tavoite: Yhteinen tekeminen ja tapahtumat lisäävät asukkaiden hyvinvointia. Kulttuuri elää arjessa, on saavutettavaa, ja perinteet siirtyvät sukupolvelta toiselle. Luonnon monimuotoisuus ja kestävät ratkaisut näkyvät hoidettuina kulttuuriympäristöinä.

Pohjoiset elinkeinot
Tavoite: Luontoon, luovuuteen ja paikallisuuteen ohjautuvat elinkeinot voimistuvat verkostoilla ja kestävillä ratkaisuilla. Nuoret yrittäjät ja innovatiivisuus takaavat jatkuvuuden.

Lue lisää pohjoisinlappi.fi

Hankkeen tulevat tapahtumat

Työpajasarja Matkailusta virtaa Lapin kyliin

Työpaja 1: Matkailu meidän kylässämme – sosiaalinen kestävyys ja turvallisuus

Ensimmäisessä työpajassa tutustutaan matkailun sosiaaliseen kestävyyteen sekä turvallisuuteen kylien näkökulmasta. Pohditaan muun muassa: Miten matkailu voi vahvistaa kylän elinvoimaa ja palveluita?

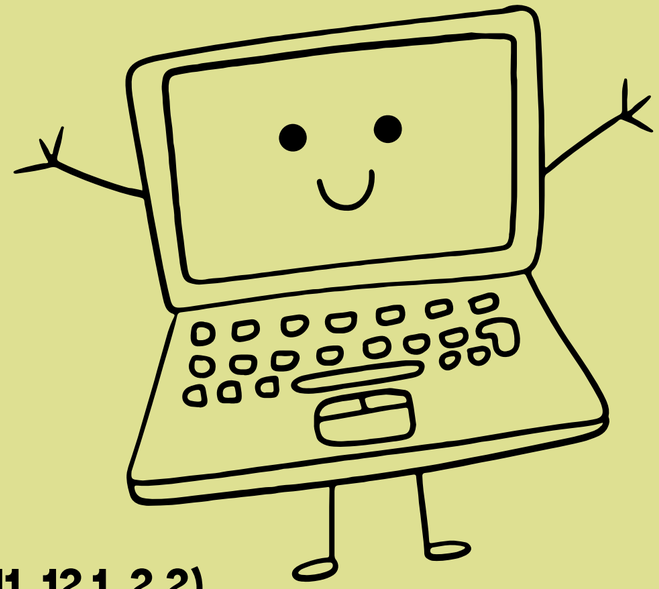
Työpaja 2: Lähiluonto palveluksi – vastuullisesti ja oman kylän ehdoilla

Toisessa työpajassa tarkastellaan matkailun ympäristövaikutuksia ja pohditaan oman lähiluonnon mahdollisuuksia palveluiden kehittämisessä.

Työpaja 3: Ideasta toiminnaksi – Ensimmäinen askel oman kylän palveluun

Viimeisessä työpajassa kootaan yhteen kahden ensimmäisen työpajan ajatukset ja siirrytään ideoinnista käytäntöön. Millainen palvelu olisi juuri meidän kylällemme sopiva? Kenelle palvelu on tarkoitettu ja mitä sen käynnistäminen vaatisi?

Tulevat tapahtumat

Matkaparkki webinaari 6.10 klo 18

Työpajasarja kyläyhdistyksille: Matkailusta virtaa Lapin kyliin (24.11, 12.1, 2.2)

Mehtämikko x Vastuulliset vierailijat (päivä tarkentuu)

Yhteenveto

Tiivistelmä

Matkailu kasvaa koko ajan Lapissa, mutta kestävillä ja vastuullisilla valinnoilla matkailun tuomia vaikutuksia saadaan hallittua

Matkailu luo paljon positiivisia vaikutuksia alueille, esim työpaikkojen muodossa tai nostamalla esiin uskomattoman upeita luonto–, kulttuuri, – tai historiakohteita. Matkailusta saadaan myös alueelle rahaa turistien käyttämien palveluiden kautta.

Omatoimimatkailusta koituvia lieveilmiöitä pyritään tässä hankkeessa ratkaisemaan konkreettisin keinoin osallistamalla paikallisia asukkaita ja yhdistyksiä.

Kohdentamalla omatoimimatkailun yöpymiset ja palvelut selkeästi yhteen paikkaan, hyötyy niistä niin matkailijat kuin paikalliset. Lisäksi yhdistykset voivat ansaita tuloja pienimuotoisesta liiketoiminnasta yhdistyksen hyväksi.

Mikäli sinua/teitä kiinnostaa olla osana Lapin kylien omatoimimatkailun palveluntarjoannnan kehittämistä, ole rohkeasti yhteydessä!

Yhteystiedot

Ota hankkeen sometilit seurantaan!

VASTUULLISETVIERAILIJAT

Instagram

Facebook

Vastuulliset Vierailijat -hanke

Emma Hentilä, Projektityöntekijä
emma.hentila@pohjoisinlappi.fi
puh +358 449098822

Lisäksi hankkeesta Leaderin nettisivuilla osoitteessa: https://pohjoisinlappi.fi/

Lähteet

-Haapakangas, T. 2025. Matkailu nostettiin pelastustoimen riskitekijäksi, Laphalle miljoona euroa lisää rahaa. Lapin Kansan julkaisu. https://www.lapinkansa.fi/matkailu-nostettiin-pelastustoimen-riskitekijaksi/11753474

-Hursti, A. 2024. Hidas matkailu voi parantaa Lapin matkailun kestävyyttä. Yle.:n julkaisu. https://yle.fi/a/74-20071371

-Kelemeny, S. 2025. Valmistelu matkailumaksua varten on alkanut - paikallisia ja muita sidosryhmiä kuullaan vielä tänä vuonna. Yle:n julkaisu. https://yle.fi/a/74-20196322

-Niemelä, N. 2026. Jyrsijät herkuttelevat ja huussi tulvii kyläyhdistyksen laavulla Rovaniemellä – ”Jos matkailuyritykset siivoaisivat jälkensä, on gelmia ei olisi” Lapin Kansan julkaisu. https://www.lapinkansa.fi/jyrsijat-herkuttelevat-ja-huussi-tulvii-kylayhdist/12534580

-Valta, L., Paltto, A. & Koskinen, R. 2025. Holtittomat turistit pelottavat Lapin teillä ajavia – indonesialaismies kertoo, miten menetti auton hallinnan lumessa. Yle:n julkaisu. https://yle.fi/a/74-20134548

-Laakso, L. Vastuullinen matkailu. Suomen matkailualanliitto ry:n julkaisu. https://www.smal.fi/vastuullinen-matkailu/